

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 335/2013-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r. o., Horná 41, Banská Bystrica, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Roman Kašuba, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012 p o r u š e n é n e b o l i .

2. Úhradu trov konania [REDACTED] nepriznáva.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola faxom 11. apríla 2013 a poštou 15. apríla 2012 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníkov konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012, ktorou žiadal vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania garantované v článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na prerokovanie veci v prítomnosti účastníkov konania garantované v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.12.2012 č. k. 7Sžso/87/2011 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.12.2012 č. k. 7Sžso/87/2011 v celom rozsahu zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 335/2013-14 z 19. júna 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a v prevyšujúcej časti sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ako vyplýva z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo spisu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 S 32/2009, sťažovateľ sa žalobou doručenou krajskému súdu 6. apríla 2009 domáhal proti Sociálnej poisťovni ako žalovanej (ďalej len „žalovaná“) preskúmania zákonnosti rozhodnutia pobočky žalovanej vo Zvolene (ďalej len „pobočka žalovanej“) č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 a rozhodnutia ústredia žalovanej č. 322-6214-GC-04/2008 z 15. januára 2009.

Pobočka žalovanej rozhodnutím č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) rozhodla, že sťažovateľovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30. júna 2008 nezaniklo. Pobočka žalovanej vo veci rozhodovala po tom, čo jej sťažovateľ doručil 8. júla 2008 registračný list fyzickej osoby – odhlášku z povinnej účasti na nemocenskom a dôchodkovom poistení k 30. júnu 2008. Ako dôvod odhlásenia predložil sťažovateľ 14. júla 2008 potvrdenie Slovenskej advokátskej komory o zániku oprávnenia vykonávať advokáciu ako fyzická osoba od 1. júla 2008, v ktorom bolo uvedené, že od 1. júla 2008 je sťažovateľ oprávnený poskytovať právne služby len v mene spoločnosti Advokátska kancelária [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoločnosť“). Ako zistila pobočka žalovanej podľa údajov na výpise z daňového priznania sťažovateľa doručeného 30. júna 2008, sťažovateľ mal za rok 2007 príjem z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a inou samostatnou zárobkovou činnosťou v bližšie v rozhodnutí neuvedenej výške. V odôvodnení rozhodnutia pobočka žalovaného poukázala na ustanovenie § 21 ods. 1 až 4 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci

s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10. Pobočka žalovanej mala za preukázané, že sťažovateľov príjem za rok 2007 túto hranicu prevýšil. Ďalej pobočka žalovanej skonštatovala s poukazom na § 2 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), podľa ktorého advokátom je ten, kto je zapísaný v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, že advokát zapísaný do zoznamu advokátov nadobúda na účely sociálneho poistenia postavenie samostatne zárobkovej činnnej osoby. Ustanovenie § 12 zákona o advokácii upravuje spôsob a formu výkonu advokácie, na základe ktorého advokát môže vykonávať advokáciu samostatne a (okrem iného) aj ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. Podľa názoru pobočky žalovanej výkon advokácie podľa § 12 zákona o advokácii je len formou výkonu advokácie a zmenou formy jej výkonu nezaniká postavenie advokáta ako samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení a ani povinné nemocenské a povinné dôchodkové postavenie podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, pretože advokátovi nezaniká oprávnenie na výkon činnosti. Zmena formy výkonu advokácie je vo vzťahu k postaveniu advokáta ako samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa zákona o sociálnom poistení právne bezvýznamná. Pobočka žalovanej preto rozhodla, že sťažovateľovi povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činnnej osobe k 30. júnu 2008 nezaniklo.

Proti tomu rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom uviedol, že advokáciu vykonával samostatne od 1. januára 2002 do 30. júna 2008 a od 1. júla 2008 vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. Poukázal na potvrdenie vydané Slovenskou advokátskou komorou č. 7/2008-JUDr. Pp/Ma z 1. júla 2008 (ďalej len „potvrdenie komory“) o zániku oprávnenia vykonávať advokáciu ako fyzická osoba,

z ktorého vyplýva, že od 1. júla 2008 je oprávnený poskytovať právne služby len v mene a na účet spoločnosti, ktorá je zapísaná v zozname spoločností s ručením obmedzeným vedenom Slovenskou advokátskou komorou. Sťažovateľ argumentoval tým, že ako fyzická osoba od 1. júla 2008 nie je oprávnený právne služby poskytovať, a preto nie je samostatne zárobkovo činnou osobou. Tou je v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení iba fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Sťažovateľ takéto oprávnenie od 1. júla 2008 nemá. Právne služby sťažovateľ od 1. júla 2008 neposkytuje a nemá ani žiaden príjem z podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení zaniká dňom zániku tohto oprávnenia. Z tohto dôvodu k 30. júnu 2008 zaniklo sťažovateľovo postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby a s ním i jeho povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie. Sťažovateľ poukázal i na to, že Daňovému úradu Zvolen a Všeobecnej zdravotnej poisťovni oznámil ukončenie podnikania k 30. júnu 2008 a vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni sa zaregistroval od 1. júla 2008 bez akýchkoľvek problémov ako platiteľ definovaný v § 11 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení zákona č. 718/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“). Pritom definícia samostatne zárobkovo činnej osoby pre oblasť zdravotného postenia podľa § 11 ods. 4 písm. c) zákona o zdravotnom poistení je zhodná s jej definíciou pre oblasť povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Podľa názoru sťažovateľa preto pobočka žalovanej pochybila, ak dospela k záveru, že byť zapísaný v zozname advokátov znamená mať aj oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa zákona o advokácii.

Ústredie žalovanej rozhodnutím č. 322-6214-GC-04/2008 z 15. januára 2009 rozhodnutie pobočky č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 potvrdilo. Ústredie žalovanej považovalo rozhodnutie pobočky za správne a v súlade so zákonom. V odôvodnení svojho rozhodnutia ústredie žalovanej zopakovalo dôvody rozhodnutia

pobočky a ďalej uviedlo, že povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie v prípade sťažovateľa môže zaniknúť podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení po zmene formy výkonu advokácie pre pokles jeho príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosov súvisiacich s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pod 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení.

Následne pobočka žalovanej vyzvala sťažovateľa ako samostatne zárobkovo činnú osobu výzvami č. 7012-2520006009-GC23/09 a č. 7012-2520006109-GC23/09 zo 16. marca 2009 na zaplatenie neodvedeného poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity za mesiace júl 2008 až december 2008 spolu v sume 3 579,45 € a za mesiace január 2009 až február 2009 spolu v sume 1 625,80 €.

Sťažovateľ žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia pobočky žalovanej č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 a rozhodnutia ústredia žalovanej č. 322-6214-GC-04/2008 z 15. januára 2009 doručení krajskému súdu 6. apríla 2009 odôvodnil tým, že v rozhodnutiach žalovanej je vec nesprávne posúdená z dôvodov uvedených sťažovateľom už v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu žalovanej; zistenie skutkového stavu, z ktorého rozhodnutia vychádzajú, je v rozpore s obsahom spisov, pretože správne orgány nevzali do úvahy obsah potvrdenia komory, a rozhodnutia žalovanej sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pretože sa žiadnym spôsobom nevysporiadali s argumentáciou sťažovateľa a ním predloženými listinami. Poukázal i na to, že zakladateľská listina spoločnosti z 23. júna 2008 nepripúšťa výkon advokácie sťažovateľom samostatne.

Sťažovateľ podaním doručeným krajskému súdu 17. júna 2009 navrhol, aby do konania vstúpila ako vedľajší účastník Slovenská advokátska komora, a navrhol, aby krajský súd vyžiadal stanovisko Daňového úradu Zvolen o tom, či sťažovateľ je alebo nie je od 1. júla 2008 registrovaný ako daňový subjekt oprávnený na podnikanie.

Sťažovateľ v podaní doručenom krajskému súdu 29. septembra 2009 poukázal na to, že medzičasom došlo k novelizácii zákona o advokácii (zákon č. 304/2009 Z. z. účinný od 1. januára 2010) tak, že podľa § 71 ods. 2 písm. k) predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory vydáva záväzné potvrdenie o forme výkonu advokácie podľa § 12 a o skutočnosti, či advokát je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa osobitného predpisu, a predložil nové potvrdenie Slovenskej advokátskej komory z 21. septembra 2009 č. 7/2009-JUDr. De/Ma, v ktorom je uvedené, že sťažovateľ od 1. júla 2008 nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení. Sťažovateľ predložil krajskému súdu aj potvrdenie Daňového úradu Zvolen č. 685/230/33658/2009 z 12. júna 2009, podľa ktorého nie je registrovaný ako daňový subjekt oprávnený na podnikanie, a oznámenie poistenca/platiteľa poistného Všeobecnej zdravotnej poisťovni č. 7504268288 z 8. júla 2008, z ktorého vyplýva, že Všeobecná zdravotná poisťovňa ho neregistruje ako samostatne zárobkovo činnú osobu.

Krajský súd rozsudkom č. k. 23 S 32/2009-89 z 21. októbra 2009 obe rozhodnutia žalovanej podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil [po tom, čo poukázal na znenie § 12 ods. 1 a § 15 ods. 2 zákona advokácii a § 5 písm. c) a d) zákona o sociálnom poistení] tým, že neobstojí názor žalovanej, podľa ktorého žalovaná „*považuje zmocnenie §-u 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení označujúceho za samostatne zárobkovo činné osoby i všetky ďalšie osoby, ktoré majú oprávnenie na vykonávanie činností podľa osobitného predpisu (zákon o advokácii), ktoré sú vymenované v § 12 ods. 1 písm. a/ - e/ zákona o advokácii. Takémuto záveru odporuje zákonné ustanovenie § 5 písm. d/ zákona o sociálnom poistení, pretože toto ustanovenie osobitne vymenováva za samostatne zárobkovo činné osoby aj spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementárov komanditnej spoločnosti. Z uvedeného možno vyvodiť, že pre účely zákona o sociálnom poistení možno za samostatne zárobkovo činné osoby z hľadiska zákona o advokácii považovať tých advokátov, ktorí vykonávajú advokáciu samostatne alebo v združení spolu s inými advokátmi a ďalej spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti*

a komplementárov komanditnej spoločnosti, ale nie konateľov spoločnosti s ručením obmedzeným, pokiaľ títo sú zároveň advokátmi podľa zákona o advokácii. Ustanovenie § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení sa teda nevzťahuje na všetky formy výkonu advokácie tak, ako tieto vymenováva ust. § 12 ods. 1 zákona o advokácii. Ak by platilo, bolo by nelogické a nadbytočným by sa javilo ustanovenie § 5 písm. d/, ktoré osobitne vymenováva spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementárov komanditnej spoločnosti. Preto potom krajský súd dospel k záveru, že nie je možné považovať zmenu formy výkonu advokácie za podstatnú len na samotný výkon advokácie, prípadne pre účely niektorých daňových zákonov. Táto zmena výkonu formy advokácie má v tomto zmysle vplyv i na posúdenie advokáta, či vystupuje ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo nie v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Na základe toho potom nemohol sa krajský súd stotožniť s právnym záverom napadnutého rozhodnutia a toto ako nezákonné zrušil, pretože vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.“.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná a navrhla odvolaciemu súdu rozsudok zmeniť tak, že žaloba sťažovateľa sa zamietá. Sťažovateľ podal odvolanie proti výroku o trovách konania.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Sžso 5/2010 z 25. marca 2010 rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 32/2009-89 z 21. októbra 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa najvyšší súd stotožnil s obsahom rozhodnutí žalovanej a zaujal tento právny názor: „Podľa názoru odvolacieho súdu existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým nebol advokát vyčiarknutý z takéhoto zoznamu má za následok, že musí byť považovaný za SZČO pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b/ a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b/ a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 zákona o advokácii, ktorý upravuje formu, ktorou môže advokát vykonávať

advokáciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie tejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. A práve vymedzenie SZČO podľa § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť. Navyše § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia s. r. o. a účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu oprávnení advokáta na poskytovanie advokátskych služieb jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti, a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.“ Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu najvyšší súd konštatoval, že krajský súd dostatočne podrobne a presne zistil skutkový stav, ale v rozhodovaní vychádzal z nesprávneho právneho názoru. Nesprávne posúdil zánik poistenia SZČO, keď odhlášku žalobcu z povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia z dôvodu ukončenia samostatnej zárobkovej činnosti od 1. júla 2008 považoval za právne účinnú. Najvyšší súd ďalej uviedol: „Advokát aj ako konateľ spol. s r. o. poskytujúcej právne služby, zapísanej v zozname vedenom Slovenskou advokátskou komorou, je naďalej podľa § 15 zákona o advokácii oprávnený poskytovať právne služby samostatne, aj keď nositeľom tohto oprávnenia je v danom prípade spol. s r. o. Táto spoločnosť ako právnická soba s vlastnou právnou subjektivitou, za ktorú koná advokát ako konateľ, ktorý je naďalej nositeľom oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb a disponuje tiež oprávnením na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení. Aj za takýchto okolností advokát, ktorý za spoločnosť koná je naďalej zapísaný v Zozname advokátov nestráca svoju spôsobilosť konať samostatne, a to ani v prípade, keby sa tohto práva vzdal v prospech spoločnosti, akou je advokátska kancelária s r. o. Aj v tejto spoločnosti totiž jeho oprávnenie zastupovať spoločnosť ako konateľ, nemá za následok vyškrtnutie advokáta zo zoznamu advokátov. Navyše v zákone o sociálnom poistení naďalej zostáva zachovaná povinnosť advokáta platiť poistné ako samostatne zárobkovo činnéj osobe, a to po celý čas, v ktorom je advokátom.

Miesto výkonu advokátskej činnosti na tejto skutočnosti nemôže mať za následok zánik advokátskeho oprávnenia.“

Proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 5/2010 z 25. marca 2010 podal sťažovateľ sťažnosť ústavnému súdu, ktorou sa domáhal konštatovania porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto rozsudkom a jeho zrušenia. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 278/2010-10 zo 7. septembra 2010 sťažnosť pre nedostatok právomoci odmietol s poukazom na to, že smerovala proti zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, a teda v sťažovateľovej veci dosiaľ nebolo vyhlásené konečné rozhodnutie.

Krajský súd vo veci znova rozhodol rozsudkom č. k. 23 S 32/2009-195 z 10. júna 2011 tak, že obe rozhodnutia žalovanej podľa § 250j ods. 2 OSP zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 7 Sžso 5/2010 z 25. marca 2010 nezaujal stanovisko k právnej argumentácii krajského súdu v rozsudku č. k. 23 S 32/2009-89 z 21. októbra 2009, pokiaľ ide o aplikáciu § 5 písm. c) a d) zákona o sociálnom poistení, a poukázal i na rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, pokiaľ ide o posúdenie následkov zmeny formy výkonu advokácie pre oblasť sociálneho poistenia (na jednej strane napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžso 37/2009, na strane druhej napr. rozhodnutie sp. zn. 1 Sžso 7/2009). Krajský súd uviedol, že v tejto situácii (do prípadného zjednotenia odlišných názorov najvyššieho súdu) má právo zotrvať na svojom právnom názore, ktorý je obdobný, ako bol vyslovený najvyšším súdom v rozhodnutí sp. zn. 1 Sžso 7/2009, osobitne tento jeho právny názor vyjadrený v jeho skoršom rozhodnutí nebol v celosti a svojej úplnosti právne zhodnotený najvyšším súdom v jeho zrušujúcom rozhodnutí. Krajský súd ďalej uviedol, že sťažovateľa nepovažoval za samostatne zárobkovo činnú osobu okrem dôvodov uvedených už v jeho skoršom rozhodnutí aj s poukazom na § 15 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého advokáti vykonávajú advokáciu v mene a na účet spoločnosti, ak výkon advokácie v mene a na účet spoločnosti nepripúšťajú v jednotlivých prípadoch osobitné predpisy, advokáciu vykonávajú vo vlastnom mene a na účet spoločnosti:

„Z uvedeného vyplýva, že by bolo možné dôvodne oponovať tézám vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí NS SR o tom, že advokát ako konateľ spoločnosti poskytujúci advokátske služby, zapísaný v zozname vedenom slovenskou advokátskou komorou je naďalej podľa § 15 Zák. o advokácii oprávnený poskytovať právne služby samostatne, aj keď nositeľom tohto oprávnenia je v danom prípade spoločnosť s r. o. Podľa názoru krajského súdu toto ustanovenie možno chápať jednoznačne tak, že v zásade advokát ako konateľ spoločnosti s r. o. vykonáva advokáciu len v mene a na účet spoločnosti a len tam, kde ho obmedzujú príslušné procesné poriadky (Občiansky súdny poriadok alebo Trestný poriadok) môže advokáciu vykonávať vo vlastnom mene a na účet spoločnosti. Táto konštrukcia ust. § 15 ods. 2 Zák. o advokácii spolu s § 5 Zák. o advokácii, § 5 písm. d/ Zák. o soc. poistení podľa názoru krajského súdu jednoznačne vyčleňuje advokátov ako konateľov spoločnosti s ručením obmedzeným z postavenia samostatne zárobkovo činných osôb a to, že takáto osoba je advokátom zapísaným v zozname advokátov, nie je rozhodujúce, pretože podľa § 12 ods. 5 Zák. o advokácii splnomocneným zástupcom (konateľom) spoločnosti s r.o. môže byť iba advokát.“

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná.

Dňa 6. decembra 2012 bol oznámený termín verejného vyhlásenia rozsudku najvyššieho súdu (13. decembra 2012 o 10.00 h) vyvesením na úradnej tabuli najvyššieho súdu a uverejnením na jeho internetovej stránke (č. l. 218 spisu).

Sťažovateľ faxom doručeným najvyššiemu súdu 13. decembra 2012 o 09.11 h (č.l. 226) a mailom doručeným najvyššiemu súdu 13. decembra 2012 o 09.25 h (č.l. 219 spisu) s uvedením, že žiada toto podanie založiť do spisu v rovnaký deň do 10.00 h, pretože na tento čas je nariadený termín verejného vyhlásenia rozsudku vo veci, predložil najvyššiemu súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu žalovanej, návrh na prerušenie konania a „žiadost' o odročenie pojednávania“ nariadeného na 13. december 2012 o 10.00 h. Rovnaké podanie doručil sťažovateľ poštou do podateľne najvyššieho súdu 14. decembra 2012. V tomto podaní poukázal na znenie § 293bp ods. 1 zákona o sociálnom

poistení a jeho zmenu s účinnosťou od 1. januára 2011. Návrh na prerušenie konania odôvodnil sťažovateľ tým, že na Okresnom súde Zvolen podal 13. decembra 2012 žalobu proti rovnakej žalovanej o určenie, že potvrdenie Slovenskej advokátskej komory vydané 21. septembra 2009 č. 7/2009-JUDr.De/Ma je pre žalovanú záväzná a že sťažovateľ nie je samostatne zárobkovo činnou osobou. Okresný súd Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 362/2012 teda rieši otázku, ktorá má význam pre rozhodnutie najvyššieho súdu, a z tohto dôvodu je namieste konanie pred najvyšším súdom prerušiť do právoplatného skončenia konania pred Okresným súdom Zvolen.

Na verejnom vyhlásení rozsudku najvyšším súdom 13. decembra 2012 sa nezúčastnil sťažovateľ ani žalovaná (č. 1. 224 spisu).

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012 rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 32/2009-195 z 10. júna 2011 zmenil tak, že žalobu zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolačí súd opätovne zdôrazňuje, že existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu, má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b/ a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení.

Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 zákona o advokácii, ktorý upravuje formu, ktorou môže advokát vykonávať advokáciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie takejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie slovenská advokátska komora. A práve vymedzenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5

písm. c/ zákona o sociálnom poistení je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť.

Navyše § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným a účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje aj na názor Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý už v obdobnej veci vyslovil, že predmetný výklad najvyšším súdom nevykazuje nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o porušení základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 508/2010-15).

V súvislosti so žalobcom uvádzanými potvrdeniami Slovenskej advokátskej komory, najvyšší súd poznamenáva, že uvedené dôkazy sú jedným z podkladov rozhodnutia, pričom Slovenská advokátska komora, nie je oprávnená poskytovať záväzný výklad ustanovení zákona o sociálnom postení voči tretím osobám, pretože už z jej povahy ako samosprávnej stavovskej organizácie vyplýva, že môže upravovať a riadiť vzťahy len dovnútra, teda vo vzťahu k advokátom, ktorých združuje, a nie vo vzťahu k iným orgánom verejnej správy.

Ďalej treba poukázať na skutočnosť, že v uvedenej veci je aj názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zjednotený, lebo rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2011, sp. zn. 7 Sžso 27/2010, v ktorom bol vyslovený rovnaký právny názor v obdobnej veci, bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012, pod č. 66.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ešte poznamenáva, že rozhodnutie o žalobe, ktorú podal žalobca 13. decembra 2012 na Okresnom súde vo Zvolene nemá vplyv na posúdenie dôvodnosti žaloby v tejto veci, a preto dôvod na prerušenie konania neexistoval. Navyše pre poučenie žalobcu treba uviesť, že v konaní, vedenom na Okresnom súde vo Zvolene sa nemôže domáhať určenia, že nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení lebo mu zaniklo oprávnenie vykonávať advokáciu samostatne. Okresný

súd, ktorý vo všeobecnom súdnictve koná a rozhoduje o sporoch v oblasti práva súkromného, nie je na takéto konanie oprávnený. Posúdenie, či žalobca je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení patrí do právomoci orgánu verejnej správy (ktorým je v danej veci žalovaná) a správnosť jej záverov o tejto otázke je oprávnený skúmať výlučne len súd podľa V. časti OSP v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy. Na rozhodovanie o určení neplatnosti vzťahu (resp. posúdenie zákonnosti jeho existencie) z oblasti práva verejného (ktorým je aj posúdenie otázky, či advokát, ktorému nezaniklo oprávnenie vykonávať advokáciu, je pre účely zákona o sociálnom poistení samostatne zárobkovo činnou osobou) okresný súd nie je vecne príslušný. Práve o posúdení otázky, či advokát, ktorému oprávnenie vykonávať advokáciu nezaniklo už rozhodol súd v tomto konaní. Právo advokáta vykonávať advokáciu akoukoľvek formou podnikania, tým nie je dotknuté.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. júna 2011, č. k. 23 S 32/2009 – 195, podľa § 220 zmenil a žalobu ako nedôvodnú zamietol.“

Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012 nadobudol právoplatnosť 11. februára 2013.

Sťažnosť doručení ústavnému sudu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012 sťažovateľ odôvodnil tým, že rozsudok najvyššieho súdu považuje za neodôvodnený, arbitrárny, nepresvedčivý, nezákonný, nespravodlivý a z ústavného hľadiska neudržateľný. Najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorá bola pre vec rozhodujúca, nevezal ju na vedomie, akoby ani neexistovala. Najvyšší súd nijako nereagoval na existenciu potvrdenia Daňového úradu Zvolen z 12. júna 2009 (že sťažovateľ nie je od 1. júla 2008 registrovaný ako daňový subjekt oprávnený na podnikanie), na čl. VII ods. 3 zakladateľskej listiny spoločnosti z 23. júna 2008 (podľa ktorého sťažovateľ nemôže vykonávať advokáciu samostatne), na potvrdením preukázaný postup Všeobecnej zdravotnej

poisťovne voči sťažovateľovi (ktorá ho neregistruje ako samostatne zárobkovo činnú osobu, hoci je jej definícia rovnaká pre účely sociálneho i zdravotného poistenia), na postup Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pri vydávaní platobného výmeru č. PV 601/02836/2010 z 31. mája 2010 (ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť ako platiteľovi podľa § 11 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení). Najvyšší súd sa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa o rovnakom znení zákonnej definície samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely zdravotného a sociálneho poistenia a ani s argumentáciou poukazujúcou na novelizáciu zákona o sociálnom poistení s účinnosťou od 1. januára 2011 (§ 5 a § 293bp ods. 1 zákona o sociálnom poistení). Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s existenciou potvrdenia Slovenskej advokátskej komory č. 7/2009-JUDr. De/Ma z 21. septembra 2009 a jeho záväzným charakterom podľa § 71 ods. 2 písm. k) zákona o advokácii. Sťažovateľ nesúhlasí ani so záverom najvyššieho súdu, ktorý konštatuje, že jeho rozhodovacia prax v obdobných veciach bola zjednotená iba preto, že v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky bolo uverejnené rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 27/2010 z 1. júla 2011 (R 66/2012), navyše vec sťažovateľa je odlišná. Najvyšší súd bol povinný vysporiadať sa vo svojom rozhodnutí aj s dôvodmi rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžso 7/2009 z 30. marca 2010, v ktorom dospel k odlišnému záveru. Iba uverejnením rozhodnutia najvyššieho súdu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky nedochádza k zjednoteniu výkladu zákona – k tomu môže dôjsť až prijatím stanoviska k zjednocovaniu výkladu zákonov postupom podľa čl. 20 bod 14 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uverejneného pod č. 291/2006 Z. z.). Najvyšší súd ďalej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že sťažovateľ sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril, hoci tak urobil (hodinu pred vyhlásením rozhodnutia vo veci) a zároveň navrhol konanie prerušiť do skončenia konania začatého sťažovateľom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12 C 362/2012 a pojednávanie najvyššieho súdu nariadené na 13. december 2012 odročiť. Najvyšší súd o sťažovateľovom návrhu na prerušenie konania nerozhodol a napriek jeho žiadosti o odročenie pojednávania vyhlásil v rovnaký deň i rozhodnutie.

Najvyšší súd sa na výzvu ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. k. KP 3/2013-47 doručeným ústavnému súdu 16. júla 2014. Navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel. Vo vyjadrení uviedol: *«Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. marca 2010, sp. zn. 7Sžo/5/2010, bol rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. októbra 2009, č. k. 23S/32/2009-89 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení uvedeného zrušujúceho rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol jasne vyjadrený právny názor ohľadom právneho statusu advokáta vykonávajúceho advokáciu formou advokátskej spoločnosti s ručením obmedzeným a jeho vzťahu k úprave postavenia advokáta podľa zákona o sociálnom poistení a krajský súd bol v zmysle § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.*

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zdôraznil, že existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu, má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení.

Ďalej najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že uvedení skutočnosť nemôže ovplyvniť právnou úpravou obsiahnutú v § 12 zákona o advokácii, ktorý upravuje formu, ktorou môže advokát vykonávať advokáciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie takejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. A práve vymedzenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť. Navyše § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným a účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb

jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti, a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

Najvyšší súd v odôvodnení tiež poukázal aj na názor Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý už v obdobnej veci vyslovil, že „predmetný právny výklad najvyšším súdom nevykazuje nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o porušení základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru“ (II.ÚS 508/2010-15). Najvyšší súd sa tiež vysporiadal s uvádzanými potvrdeniami Slovenskej advokátskej komory, ku ktorým poznamenal, že uvedené dôkazy sú jedným z podkladov rozhodnutia, pričom Slovenská advokátska komora nie je oprávnená poskytovať záväzný výklad ustanovení zákona o sociálnom poistení voči tretím osobám, pretože už z jej povahy ako samosprávnej stavovskej organizácie vyplýva, že môže upravovať a riadiť vzťahy len dovnútra, teda vo vzťahu k advokátom, ktorých združuje, a nie vo vzťahu k iným orgánom verejnej správy.

K predmetnému potvrdeniu Slovenskej advokátskej komory je navyše potrebné uviesť, že bolo vydané až dňa 21. septembra 2009 a preskúmané rozhodnutie Sociálnej poisťovne bolo vydané 15. januára 2009, teda osem mesiacov pred vydaním potvrdenia Slovenskej advokátskej komory. Podľa § 250i ods. 1 prvej vety OSP pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Na uvedené potvrdenie preto správne súdy vôbec nemohli prihliadať, hoci z dôvodu úplnosti najvyšší súd vyjadril svoj právny názor aj na predmetné potvrdenie.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia tiež uviedol, že v uvedenej veci je právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zjednotený, lebo rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2011, sp. zn. 7Sžso/27/2010, v ktorom bol vyslovený rovnaký právny názor v obdobnej veci, bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012, pod č. 66.

Z týchto skutočností vyplýva, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je náležité a presvedčivo odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ako je

uvedené vyššie, najvyšší súd svoj právny názor explicitne vyjadril a vysporiadal sa so všetkými relevantnými námietkami žalobcu.

Pokiaľ sťažovateľ nesúhlasil so záverom najvyššieho súdu, že rozhodovacia prax Najvyššieho súdu v obdobných veciach bola zjednotená uverejnením rozhodnutia najvyššieho súdu z 1. júla 2011, sp. zn. 7 Sžso 27/2010, treba poukázať na ustanovenie § 20 ods. 1 písm. d/ zákona č. 757/2004 Z. z. osudoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) podľa ktorého kolégium najvyššieho súdu najmä prerokúva a schvaľuje návrhy rozhodnutí na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Pričom práve Zbierka stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je v zmysle § 8 zákona o súdoch jedným z prostriedkov, ktorými najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Takto tomu bolo aj v danom prípade a správne kolégium schválilo rozhodnutie z 1. júla 2011, sp. zn. 7 Sžso 27/2010 na uverejnenie v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Rovnako treba dať do pozornosti, že to, aby advokáti zapísaní do zoznamu advokátov neboli považovaní za samostatne zárobkovo činné osoby pre účely zákona o sociálnom poistení, nebolo možné docieľiť zmenou zákona o advokácii, ale jedine zmenou zákona o sociálnom poistení.

Najvyšší súd si tiež dovoľuje poukázať aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2010, sp. zn. II. ÚS 508/2010-15, ktorým bola odmietnutá sťažnosť sťažovateľky, týkajúca sa obdobnej veci. Sťažovateľka mala obdobné námietky ako v tomto prípade sťažovateľ, pričom podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky najvyšší súd jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaniu sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu nevyhovelo. Ústavný súd skonštatoval, že „predmetný postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Najvyšší súd teda v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľky nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny

názor najvyššieho súdu svojim vlastným. Prípadný zásah ústavného súdu, a to nahrádzanie právneho názoru najvyššieho súdu, je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.“

Okrem uvedeného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2010, sp. zn. II. ÚS 508/2010-15, Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti Ústavnému súdu aj ďalšie rozhodnutia v obdobných veciach (skutkovo aj právne rovnakých), a to rozhodnutie z 8. februára 2012, č. k. I. ÚS 64/2012-17, rozhodnutie z 29. februára 2012, č. k. I. ÚS 93/2012-14 a rozhodnutie zo 7. septembra 2010, č. k. I. ÚS 290/2010-8, ktorými boli ústavné sťažnosti odmietnuté ako zjavne neopodstatnené.

Uvedenými rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky teda bolo dokonca rozhodnuté o neprijateľnosti sťažností sťažovateľov a ústavný súd v nich konštatoval, že najvyšší súd v daných prípadoch neporušil označené základné právo sťažovateľov nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva, resp. ústavný súd nezistil, že by napadnuté rozsudky najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou.

Z odôvodnenia uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2013, č. k. II. ÚS 335/2013-14, vyplýva, že ústavný súd je toho názoru, že sťažnosť sťažovateľa vyvoláva významné otázky v kontexte základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých riešenie vyžaduje prijať v tejto časti sťažnosť na ďalšie konanie. ...

Najvyšší súd Slovenskej republiky navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti nevyhovel a vo veci vyhlásil nález, že základné práva sťažovateľa v danej veci porušené neboli.

Na nariadení ústneho pojednávania ústavného súdu netrváme.»

Sťažovateľ sa na výzvu ústavného súdu, ktorú prevzal 18. augusta 2014, písomne nevyjadril.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

II.

II. senát ústavného súdu pri meritórnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa dospel k záveru, že vo veci je potrebné zotrvať na právnom názore vyslovenom v nálezoch sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013 a sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013, ktorými v obdobných veciach konštatoval porušenie sťažovateľmi označených práv (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd), rozsudky najvyššieho súdu zrušil, veci mu vrátil na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti sťažnostiam nevyhovel.

Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013 bol uverejnený pod č. 16/2013 v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky s touto právnou vetou: „Oprávnenie na výkon činnosti advokáta ako slobodného povolania v postavení samostatne zárobkovo činnnej osoby treba vidieť nielen vo formálnej rovine

tvorenej existenciou zápisu v zozname advokátov, ale aj v materiálnej rovine danej jednak právom vykonávať advokáciu, ako aj právom dosahovať príjem z advokátskej činnosti. Advokát, ktorý je síce oprávnený vykonávať advokáciu, avšak nie je oprávnený dosahovať príjem z advokátskej činnosti (nemôže túto činnosť vykonávať na vlastný účet), nespĺňa materiálnu podmienku na to, aby mohol byť považovaný za osobu samostatne zárobkovo činnú v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010.“

Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013 bol uverejnený pod č. 17/2013 v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky s touto právnou vetou: „Pokiaľ advokát zmenil formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie mu nezostal zachovaný status advokáta podľa zákona o advokácii ani status samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely zákona o sociálnom poistení.“

Podľa § 6 zákona o ústavnom súde senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

Vzhľadom na existenciu uznesenia III. senátu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 426/2012 z 12. septembra 2012 (ale aj ďalších rozhodnutí I., III. a IV. senátu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 266/2014 zo 4. júna 2014, sp. zn. I. ÚS 599/2013 z 2. októbra 2013, sp. zn. I. ÚS 290/2010 zo 7. septembra 2010, sp. zn. I. ÚS 64/2012 z 8. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 93/2012 z 29. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 570/2012 z 28. novembra 2012, sp. zn. III. ÚS 118/2012 z 28. marca 2012, sp. zn. III. ÚS 426/2012 z 12. septembra 2012, sp. zn. IV. ÚS 103/2012 z 1. marca 2012 a sp. zn. IV. ÚS 342/2010

z 23. septembra 2010) o odmietnutí obdobných sťažností ústavným súdom ako zjavne neopodstatnených, predložil II. senát ústavného súdu vec plénu ústavného súdu na účely zjednotenia odchylných právnych názorov.

II. senát ústavného súdu navrhol preto plénu ústavného súdu prijať zjednocujúce stanovisko v tomto znení: „Pokiaľ advokát zmenil formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie mu nezostal zachovaný status samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely zákona o sociálnom poistení.“

Plénum ústavného súdu o tomto návrhu II. senátu ústavného súdu rozhodlo uznesením sp. zn. PLz. ÚS 1/2015 zo 4. marca 2015 tak, že návrh zamietlo.

Vzhľadom na toto rozhodnutie pléna ústavného súdu je potrebné rozhodovať v línii uznesenia sp. zn. III. ÚS 426/2012 z 12. septembra 2012.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných

slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah, zaoberal sa ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk.

Sťažovateľ v sťažnosti porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodnil v podstate tým, že najvyšší súd aplikoval ústavne nekonformným spôsobom ustanovenia zákona o sociálnom poistení a s tým súvisiace ustanovenia zákona o advokácii, keď dospel na ich základe k záveru, podľa ktorého pre posúdenie postavenia sťažovateľa ako samostatne zárobkovo činnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia v situácii, keď sťažovateľ vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, teda v jej mene a na jej účet,

je rozhodujúci iba jeho zápis v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou. Ďalej sťažovateľ zdôrazňoval, že najvyšší súd neuviedol na tento svoj záver dostatočné dôvody, iba odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 27/2010 z 1. júla 2011 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (R 66/2012) a nevzal do úvahy argumentáciu v odlišnom rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu v obdobnej veci (sp. zn. 1 Sžso 7/2009 z 30. marca 2010).

Ako vyplýva z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012, tento je založený na právnom názore, podľa ktorého *„existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu, má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b/ a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení.“*. Na tento záver podľa názoru najvyššieho súdu nemôže mať vplyv ani *„právna úprava obsiahnutá v § 12 zákona o advokácii, ktorý upravuje formu, ktorou môže advokát vykonávať advokáciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie takejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. A práve vymedzenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť.“*.

Podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení (v znení účinnom do 31. decembra 2010) samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá... c) má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu..., pričom osobitným predpisom je v zmysle odkazu č. 19 napríklad zákon

Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z. z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení (v znení účinnom do 31. decembra 2010) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy... b) samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení (v znení účinnom do 31. decembra 2010) povinne nemocensky poistení sú... samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení (v znení účinnom do 31. decembra 2010) povinne dôchodkovo poistení sú... samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

Ako vyplýva z citovaných ustanovení, poistné na nemocenské poistenie je povinná platiť povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba [§ 128 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom poistení] a poistné na nemocenské poistenie povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba [§ 128 ods. 2 písm. c) zákona o sociálnom poistení]. Povinne nemocensky poistenou je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 [§ 14 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení]. Ako vyplýva z uvedeného, povinnosť platiť poistné

na nemocenské a dôchodkové poistenie vzniká iba za súčasného splnenia podmienky výšky definovaného príjmu za rozhodné obdobie a skutočnosti, že daný subjekt je samostatne zárobkovo činnou osobou. Keďže sťažovateľ nespochybňuje správnosť záveru správnych orgánov o tom, že v rozhodnom období dosiahol príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu, je potrebné sa zaoberať ďalej iba definíciou samostatne zárobkovo činnnej osoby. Tou je (okrem iného) fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, v tomto prípade na výkon advokácie [§ 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení]. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku oprávnenia na výkon advokácie (§ 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení).

S ohľadom na uvedené je potrebné zaoberať sa pojmami „fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie advokácie“, resp. „fyzická osoba, ktorej oprávnenie na vykonávanie advokácie zaniklo“, a to z hľadiska, či ich ústavne konformnému výkladu zodpovedá prístup, podľa ktorého je takouto osobou každý advokát zapísaný do zoznamu advokátov už len z dôvodu jeho zápisu v zozname advokátov (a prestáva takouto osobou byť iba jeho vyškrtnutím zo zoznamu advokátov), alebo taký výklad, podľa ktorého takouto osobou nie je (alebo ňou prestáva byť) advokát, ktorý vo vlastnom mene nie je oprávnený advokáciu vykonávať, hoci je zapísaný v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou (napr. aj z dôvodu, že vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným zapísanej do zoznamu spoločností vedenom Slovenskou advokátskou komorou [§ 12 ods. 2 a § 71 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii]).

Podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii výkon advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho

poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu (ďalej len „právne služby“).

Podľa § 2 ods. 1 zákona o advokácii advokátom je ten, kto je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora.

Podľa § 12 ods. 1 zákona o advokácii advokát môže vykonávať advokáciu

- a) samostatne,
- b) v združení spolu s inými advokátmi,
- c) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti,
- d) ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo
- e) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

Podľa § 12 ods. 2 zákona o advokácii komora vedie zoznam združení podľa § 13, zoznam verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností podľa § 14 a zoznam spoločností s ručením obmedzeným podľa § 15; ustanovenia osobitného predpisu tým nie sú dotknuté.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o advokácii advokáti môžu na účel výkonu advokácie založiť spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej predmetom podnikania je poskytovanie právnych služieb. Táto spoločnosť s ručením obmedzeným nesmie mať iný predmet podnikania, jej spoločníkmi a konateľmi môžu byť len advokáti a musí byť poistená...

Podľa § 15 ods. 2 prvej vety zákona o advokácii advokáti ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným vykonávajú advokáciu v mene a na účet spoločnosti.

Podľa § 15 ods. 6 zákona o advokácii (v znení účinnom do 31. decembra 2012) advokát, ktorý vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, nemôže súčasne vykonávať advokáciu samostatne, v združení, ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti, alebo ako konateľ inej spoločnosti

s ručením obmedzeným. Advokáti sa však môžu dohodnúť na dočasnom samostatnom poskytovaní právnych služieb v jednej veci alebo vo viacerých vopred vymedzených veciach, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Z týchto ustanovení je zrejmé, že spoločníkom a konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným založenej na účely výkonu advokácie môže byť iba advokát (§ 15 ods. 1 zákona o advokácii), pričom advokátom je ten, kto je zapísaný do zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou (§ 2 ods. 1 zákona o advokácii). Advokáti ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným vykonávajú advokáciu v mene a na účet spoločnosti (§ 15 ods. 2 zákona o advokácii). Pritom platí, že advokát, ktorý vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, nemôže súčasne vykonávať advokáciu samostatne (§ 15 ods. 6 zákona o advokácii). S ohľadom na skutočnosť, že v priebehu konania pred správnym orgánom a správnymi súdmi nebolo preukázané, že by sťažovateľ postupoval podľa druhej vety § 15 ods. 6 zákona o advokácii (v znení účinnom do 31. decembra 2012), týmto prípadom sa nezaoberal ani ústavný súd a vychádzal z toho, že na sťažovateľa sa v celom rozsahu vzťahuje prvá veta tohto ustanovenia, teda že nemôže súčasne vykonávať advokáciu samostatne.

Ako vyplýva z podanej sťažnosti, sťažovateľ tvrdí, že advokát – konateľ spoločnosti nie je fyzickou osobou, ktorá má oprávnenie na vykonávanie advokácie, pretože nie je oprávnený vykonávať advokáciu samostatne, pričom vychádza z toho, že rozhodujúce nie je to, či je v zozname advokátov zapísaný, ale to, či aj skutočne je ako fyzická osoba oprávnený poskytovať právne služby podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii, pričom svoj názor bližšie odôvodňuje poukazom na odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžso 7/2009 z 30. marca 2010. Sťažovateľ teda tvrdí, že ústavne konformný výklad pojmu „fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie advokácie“ na účely § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení je taký, že takouto osobou nie je advokát vykonávajúci advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, a to z dôvodu, že takáto osoba nemá oprávnenie na vykonávanie advokácie, hoci je zapísaná v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou.

Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrážnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07).

Ústavný súd je toho názoru, že pri výklade uvedených pojmov (§ 5 a § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení) je potrebné dospieť k rovnakým záverom, k akým dospel najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 7 Sžso 87/2011 z 13. decembra 2012, a teda vychádzať z toho, že existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou trvá až

do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu, čo má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení, a preto je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení, pričom vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení.

Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, o ktoré ustanovenia zákona o sociálnom poistení a zákona o advokácii oprel svoje zistenia. Najvyšší súd v dostatočnej miere vysvetlil svoje myšlienkové pochody vedúce k právnemu záveru o tom, že zmena formy výkonu advokácie nemá vplyv na zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

Podľa názoru ústavného súdu argumenty najvyššieho súdu odôvodňujúce výrok jeho rozhodnutia sa javia ako legitímne a ústavne akceptovateľné. Ústavný súd zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové dôkazy a právne závery, konštatuje dostatočne zistený skutkový stav, k čomu najvyšší súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení. Preto rozhodnutie, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ svojho výroku, je potrebné z tohto pohľadu hodnotiť ako výsledok rozhodovacej činnosti, ktorým je realizované základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie.

Aj v sťažovateľovej veci boli závery najvyššieho súdu identické s už spomenutými inými obdobnými vecami, a tak niet dôvodu aj s ohľadom na uznesenie pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/2015 zo 4. marca 2015, ktorým je senát v ďalšom konaní viazaný, odchyliť sa od postoja ústavného súdu k opodstatnenosti týchto sťažností vyslovených v jeho skoršej rozhodovacej praxi ani v prerokúvanom prípade. I samotný ústavný súd musí vynaložiť maximálnu snahu v prospech rešpektovania právnej istoty, v posudzovanom prípade nastolenej stabilnou judikatúrou najvyššieho súdu. Preto, zaujímajúc rovnaký postoj ako v predošlých konaniach o sťažnostiach označených v tomto rozhodnutí, aj v tomto

prípade ústavný súd považoval námietky sťažovateľa týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia jeho veci všeobecnými súdmi za zjavne neopodstatnené (III. ÚS 386/2012).

Pre úplnosť ústavný súd poukazuje i na tú skutočnosť, že zákon o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2011 obsahuje už odlišnú úpravu nielen § 5, ale aj § 21 ods. 4.

Ako vyplýva z týchto novelizovaných ustanovení, zákonodarca považoval v súvislosti s § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení za potrebné spresniť podmienky zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, pričom postupoval tak, že výslovne ustanovil, že toto zaniká vždy dňom, od ktorého fyzická osoba nie je oprávnená na výkon alebo prevádzkovanie činnosti. Takto zákonodarca nahradil sporné „mať oprávnenie“ jednoznačným „byť oprávneným“, čo podľa názoru ústavného súdu posunulo dikciu ustanovenia k jej materiálnemu chápaniu. Tomu nasvedčuje aj úprava § 5 zákona o sociálnom poistení.

Hoci nie je úlohou ústavného súdu zjednocovať rozhodovaciú prax všeobecných súdov (I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08), ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť v kontexte tejto veci aj význam princípu právneho istoty v právnom štáte pre rozhodovaciú prax všeobecných súdov. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (PL. ÚS 16/95).

Najvyšší súd teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ich znením i obsahom a jeho závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku je potrebné považovať za výraz autonómneho rozhodovania najvyššieho súdu. Postup a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je ústavne konformný, nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.

Ústavný súd tak nezistil v postupe a v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd tak nenachádza dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal úhradu trov konania. Keďže sťažovateľove práva neboli napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu porušené, t. j. sťažovateľ nebol v konaní pred ústavným súdom úspešný, rozhodol ústavný súd o trovách konania vzniknutých sťažovateľovi tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2015